

Utbildning och forskning, kultur – område 8

Antaget av riksstämman i Stockholm 2005

5 **Utbildning**

I ett samhälle där kunskaper är den viktigaste grunden för ekonomisk utveckling är lika tillgång till bra utbildning en avgörande rättvisefråga. Kunskap är den viktigaste och mest långsiktiga vägen till social och regional utjämning. Centerpartiet vill investera i utbildning på alla nivåer, från förskola, grundskola, gymnasieskola till högre utbildning och forskning, i ett livslångt lärande. Utbildningen ska vara individuellt anpassad i mesta möjliga mån vilket innebär att flexibla lösningar måste eftersträvas på alla utbildningsområden. Ett maktskifte i Sverige är en nödvändighet för att kunna verkställa tanken om en individuellt anpassad skola.

Livslångt lärande

För Centerpartiet har krav på kompetensutveckling, livslångt lärande och vuxenutbildning varit centrala politiska mål tillsammans med en förbättrad grund- och gymnasieskola samt utbyggd högskoleutbildning. Centerpartiet bidrog genom samarbetet med regeringen till Kunskapslyftets införande. På samma sätt har Centerpartiet starkt bidragit till en expansion av högskolans utbyggnad i stora delar av Sverige.

Perspektivet livslångt lärande innebär bland annat ett starkt behov av att spränga gränser mellan olika politikområden. Dessutom har erfarenheterna från åren med Kunskapslyftet tydligt visat betydelsen av dels stor öppenhet för former och metoder att söka upp studerande med olika erfarenhetsbakgrund och motivation, dels satsningar inom det livslånga lärandet som en del av en satsning på tillväxt och utveckling. Folkbildning spelade en avgörande roll för många människor.

Idén om livslångt lärande bygger på att alla ska ha möjlighet att också efter ungdomstiden komma tillbaka och fylla på de kunskaper man redan har, eller skaffa sig en helt ny utbildning. Därför kan inte dörren till högre studier vara stängd för den som läst ett yrkesförberedande program eller gått en lärlingsutbildning och fått ett slutbetyg från

gymnasiet, men utan högskolebehörighet. Livslångt lärande bygger på nära samspel mellan formellt och informellt lärande. Därför behövs bland annat ett gott samarbete mellan olika utbildningssamordnare. Lokala lärcentra spelar en viktig roll i denna process.

35 Därför vill vi utveckla systemet med Kvalificerade Yrkesutbildningar så att de erbjuder två olika vägar. Den ena vägen bör vara att, som idag, erbjuda t.ex. yrkesverksamma undersköterskor fördjupande kunskaper som är viktiga för att de ska kunna utvecklas i sitt arbete och ta ett större ansvar på sin arbetsplats. Men vid sidan av det bör det utvecklas KY-utbildningar som vid sidan av fördjupade karaktärsämneskunskaper också ger en behörighet
40 för högskolan. Det innebär att en ny rekryteringsväg till högre studier öppnas, som särskilt riktar sig till de med gedigen yrkeserfarenhet. För att öka tillväxten och stimulera företagens utveckling krävs utbildningsinsatser av det slag som en kvalificerad yrkesutbildning ger. För att klara efterfrågan bör antalet platser på KY-utbildningen kontinuerligt höjas. Vid en ökning av antalet utbildningsplatser skall den höga kvaliteten på utbildningarna bibehållas.

45

Arbetet med att utveckla Centerpartiets utbildningspolitik kommer fortlöpa inom ramen för det arbete som för närvarande pågår. (Motion 803).

Förskola

Centerpartiet vill ha en förskola som gör att familjen får vardagspusslet att gå ihop på ett lätt
50 och smidigt sätt. Vi efterfrågar barnomsorgslösningar där man slipper stå på väntelistor för att hitta dagisplats till sina barn. Grunden för Centerpartiets vision om förskolan baseras på ett ökat självbestämmande och valfrihet, bättre möjlighet att kombinera familjeliv och arbetsliv samt att få ha mer tid med sina barn.

55 Lärandet i förskolan har sin grund i leken. För Centerpartiet är det viktigt att ge bästa tänkbara förutsättningar för en hög kvalitet i förskolans verksamhet. För att barnen i förskolan ska kunna utvecklas på bästa sätt måste förskolans miljö genomsyras av lugn och ro.

Barngrupperna måste därför anpassas efter det.

60 Centerpartiet vill ha en barnomsorg som utgår från varje familjs egna behov, där familjen själva kan avgöra om de vill vara hemma med sina barn eller vilken barnomsorg de vill ha. Vi vill se en ökad mångfald i barnomsorgen, i offentlig, privat och kooperativ regi. Det är av stor

vikt att vi finner en modell som förenar större valfrihet med fortsatt låga barnomsorgskostnader för familjerna.

65

För en vidare diskussion om förskolan se även stycket ”Valfrihet och flexibilitet i barnomsorgen” i programmet ”Hållbar välfärd” som läggs till stämman.

Grundskola

70 Centerpartiets vill att alla elever ska få en ärlig chans att lära sig och utvecklas från start. Därför måste grundskolan utgå från kunskap istället för tid. Det behövs en bra arbetsmiljö i skolan. Skolan ska också bli en mer elevanpassad skola. En skola som anpassas efter elevernas förutsättningar istället för som det i många fall är idag där eleven tvingas anpassa sig efter skolans förutsättningar.

75

Centerpartiets skolpolitik stärker helhetssynen på lärandet. I skolan ska alla elever ges möjlighet att lära, oavsett bakgrund, vilken skola de går i eller hur de lär sig. Centerpartiets skolpolitik utgår från att ge varje elev den kunskap den behöver för ett livslångt lärande. Eleven ska få det stöd och den hjälp som den behöver redan från start. Skolan skall vara

80 individuellt anpassad och sätta varje elev i fokus. Grundskolan ska utgå ifrån kunskap istället för tid. Detta innebär bland annat att vi avskaffar timplanen och sätter upp kunskapsmål istället för antalet år eleven ska finnas i skolan. Ingen elev ska lämna grundskolan utan tillräckliga kunskaper. En sådan politik medför att eleven på ett bättre sätt än idag kan tillgodogöra sig utbildningen i fortsatta studier som gymnasieskola och högskola. Betyg ska

85 ges tidigare och i fler steg. Formerna för att kunna ge betyg tidigare i fler steg utan att försämra de svaga elevernas motivation ska utvecklas. För att skolan ska kunna utföra sitt uppdrag behövs tre reformer: kunskapskontrakt (kunskapskontraktet ökar det gemensamma åtagandet mellan inblandade – skola/lärare, elever och föräldrar, för att eleverna ska nå kunskapsmålen, vilket syftar till de individuella studieplanerna), lokal makt och fler lärare.

90 För att möjliggöra detta är det viktigt att så väl skolans metoder utvecklas som att dess organisation anpassas till dagens samhälle. Partistyrelsen bör därför initiera en förutsättningslös diskussion kring huvudmannaskap och organisation under det kommande året. Centerpartiet eftersträvar också att genomföra en särskild satsning på program för läs- och skrivutveckling. Det är viktigast att satsa på de tidigare åldrarna i skolan för att förebygga
95 de problem som idag uppstår bland de äldre eleverna. Skolan ska ges större frihet att uppnå

målen, men också avkrävas större ansvar. För att kunna genomföra och finansiera reformerna krävs fler lärare men också en organisation som ger förutsättningar för ökad undervisningstid för lärarna tillsammans med eleverna. Man måste tidigt klargöra elevers och föräldrars rättigheter men också deras skyldigheter för att tillsammans med skolan uppnå kunskapsmålen. (Motion 813).

En bättre arbetsmiljö innebär till exempel att elev- och föräldrainflytandet ökar när det gäller beslutsfattande om arbetsformer och innehåll i undervisningen. Ett annat exempel är att skolan behöver lugn och ro i klassrummen så att eleverna får möjlighet att ta till sig av det som lärs ut. En viktig del är en fungerande skolhälsovård som kan förebygga många problem.

I en individanpassad skola finns det en hög kvalitet i lärande och kunskapsinhämtning. Centerpartiet vill införa flexibel skolgång. Det handlar om att ge möjlighet för elever att börja förskoleklass, grundskola och gymnasieskola vid fler tidpunkter än bara på höstterminen. Med flexibel skolgång menar vi, att vi går från dagens skola, där elevernas ålder styr mer än den kunskaps- och mognadsnivå som de befinner sig på, till en individanpassad skola. Det öppnar för vissa elever att gå snabbare fram, medan andra ges möjligheten att ta längre tid på sig. Att få möjlighet att ta den tid man som elev behöver, ser vi som ett tilltalande alternativ i jämförelse med dagens skola där alla elever stöps i samma form.

Kommunerna bör uppmuntras att informera både elever och föräldrar om vikten av god kosthållning och motion. Merparten av barns idrottande är spontant och sker inte på en idrottsanläggning. Tillgången på anläggningar som är lämpliga för spontanidrott är viktigt för att barn och ungdomar ska kunna tillgodose sina behov av fysisk aktivitet – en lust som efterhand kan övergå i mer organiserade idrottsaktiviteter. Därför är det viktigt att det finns näridrottsplatser där barn, ungdomar och vuxna kan idrotta och röra sig. Kommuner, byggbolag och stadsplanerare måste ta sitt ansvar och se till att det finns ytor och arenor för spontanidrott och näridrottsplatser. Centerpartiet vill uppmuntra till att fler planer och ytor för spontanidrott anläggs på kvartersnivå, både i storstäder och på mindre orter.

Läroutbildningen måste få de resurser och möjligheter som behövs för att verkställa en god läroutbildning. Vi behöver en utbildning som innehåller både goda ämneskunskaper och pedagogisk träning. (Motion 806).

130 Det är viktigt att kunskap om entreprenörskap och företagande ökar hos unga. Det måste
finnas med genom hela skolan. Läroplaner behöver omarbetas och ge entreprenörskap,
kreativitet och kunskap om företagande en naturlig plats i undervisningen. Med hänvisning
till förra årets stämmobeslut om att Centerpartiet avser avskaffa timplanen anser vi
135 motionerna om ökat antal timmar av olika ämnen vara besvarade. Detta stämmobeslut baseras
på tanken om att de är bäst för skolorna att utforma arbetet efter de lokala förutsättningarna.
Varje skola bör förfoga över hur tiden används för att nå målen. (motioner 808, 810, 811 samt
motion 327 vilken även besvaras i yttrandeområde 3).

Centerpartiet ser föreningslivet som en stor resurs när det gäller att utveckla unga människor.
140 Vår förhoppning är att föreningslivet fortsätter att fånga in unga människor och lär ut
föreningskunskap och mötesteknik För att värna demokrati skall engagemang i elevråd och
politiska uppdrag uppmuntras. Det skall ses som en merit och ej tas med som frånvaro.
(motion 810).

145 Rätten till likvärdig grundläggande utbildning är en rättighet som varje enskild människa i
Sverige har rätt till oavsett var man bor. Det är en stor utmaning för samhället att tillgodose
denna rättighet. Svårigheterna är många och för att lösa den är det viktigt att ha en
förutsättningslös diskussion om var huvudmannaskapet för den grundläggande utbildningen
150 skall ligga för att bäst tillgodose alla individers rätt till likvärdig utbildning. Partistyrelsen bör
därför med utgångspunkt i de federalistiska principerna ta initiativ till denna debatt under det
kommande året.

Gymnasieskola

Behovet av ett livslångt lärande, av att kunna gå vidare och fortbilda sig hela livet är stort och
kommer att växa än mer. Allt fler människor byter under sin yrkesverksamma tid arbetsgivare
155 allt fler gånger, och allt fler byter dessutom spår i yrkeslivet. Ett livslångt lärande med hög
rörlighet är gynnsamt både för den enskilde individen, för företagen och för samhället som
helhet.

I stället för en gymnasieskola som ger alla en ärlig chans har vi fått en skola som stänger
160 dörrarna till jobb och livslångt lärande för allt fler. Det är slutsatsen när vi konstaterar att 25%
av alla avgångselever förra året tvingades lämna gymnasieskolan utan slutbetyg. Detta leder i
sin tur till ökat utanförskap och ökad långtidsarbetslöshet bland ungdomar.

Centerpartiet vill se ett omtänkande om gymnasieskolan, som en del av ett sammanhållet program för ett verkligt livslångt lärande.

Två principer bör vara vägledande för en ny utformning av gymnasieskolan. Den första är att alla elever ska få en ärlig chans och ha möjlighet att lyckas. Det ställer krav på en gymnasieskola som både förmår möta den teoretiskt kunskapstörstiga eleven och den elev som kanske blivit skoltrött eller som lättare lär med händerna. Och oavsett vilken väg man väljer ska man kunna lämna gymnasieskolan med ett godkänt slutbetyg. För att öka objektiviteten vid rättning av prov bör dessa avidentifieras. Tanken med den individanpassade skolan är att eleven ska kunna gå färdigt i ett stadium innan eleven går in i nästa, det vill säga en skola som är baserad på kunskap och inte tid. (Motion 813).

Den andra är att alla ska ha möjlighet till ett livslångt lärande. Den som är mogen att ta steget och redan i gymnasieskolan skaffa sig en behörighet till högskolan, och direkt efter gymnasiet fortsätta sina studier där, ska kunna göra det. Men det ska också vara möjligt för den som väljer att inte skaffa sig en högskolebehörighet på gymnasiet att komma tillbaka senare och komplettera med det som saknas, och fylla på. Det behövs därför ett studiemedelssystem som möjliggör detta.

Det är en gymnasieskola som möter varje elevs unika förutsättningar och behov. Som ser den teoretiskt intresserade och begåvade, men också den praktiskt lagda. Och som inte värderar den ena inlärningsmetoden högre än den andra.

Vi vill se en gymnasieskola som erbjuder eleverna tre olika utbildningsvägar;

1. **Högskoleförberedande program.** Den elev som är mogen att ta steget och redan i gymnasieskolan skaffa sig en behörighet till högskolan ska kunna göra det. Det innebär sannolikt teoretiskt inriktade program som liksom idag omfattar 3 läsår.
2. **Yrkesförberedande program.** Kraven på kunskapshöjd och kunskapsinnehåll i ämnena tummas inte på, men eleven behöver inte läsa alla de teoretiska ämnen som krävs för en högskolebehörighet. Större vikt kan då läggas vid att möta och stimulera andra, mer praktiskt inriktade, inlärningsstilar. En ökad betoning av de yrkesinriktade

momenten, och teori och praktik varvat i nära samverkan med framtida arbetsgivare, kommer eleverna att vara bättre förberedda att möta en verklighet där det ställs höga krav på yrkesskicklighet. Med kompetenta lärare och moderna hjälpmedel kommer utbildningarna att bli bättre, vilket i förlängningen leder till att yrkenas status höjs.

200

3. **En modern och flexibel lärlingsutbildning.** Det tredje benet i en ny gymnasieskola bör vara en modern och flexibel lärlingsutbildning, som riktar sig både till de elever som vill utbilda sig till ett yrke där det är en fördel att få sin utbildning direkt i en praktisk verksamhet men också till den elev som av olika skäl behöver göra huvuddelen av sin gymnasieutbildning på en arbetsplats.

205

Det långsiktiga målet för gymnasieskolan ska vara att de elever som börjar också kan lämna gymnasiet med ett godkänt slutbetyg. Med en sådan inriktning blir det också möjligt att på sikt lägga ned det Individuella programmet, till förmån för bättre utbildningsalternativ. (Motion 804)

210

För att skapa reell elevdemokrati är det viktigt att gymnasieskolans elever bereds möjlighet att påverka sin skolmiljö och utbildning. Centerpartiet är därför positivt inställd till lokala skolstyrelser där demokratiskt utsedda elevrepresentanter utgör flertalet av ledamöterna.

215

Fristående skolor

Fristående skolor har en betydelsefull roll i det svenska skolväsendet, inte minst genom den mångfald av olika pedagogiska inriktningar som de representerar. Skolans kvalitet är viktigare än vem som driver skolan. De utgör ett viktigt inslag i den öppenhet och valfrihet som ska känneteckna skolväsendet. Fristående skolor är en viktig del i samhället där människor på många olika sätt visar att de vill ta större ansvar, ha större möjligheter till egna initiativ och vara mycket mer delaktiga i samhället.

220

Högre utbildning och forskning

225 Centerpartiets politik för högre utbildning och forskning utgår från att den enskilda studenten och forskaren ska stå i fokus. Högre utbildning och forskning är en viktig del av vår gemensamma välfärd, samtidigt som den betyder mycket för den enskilda människan.

Därutöver har universiteten och högskolorna till uppgift att samverka med det omgivande samhället och informera om sin verksamhet, den så kallade tredje uppgiften.

230

Den utbyggnad av den högre utbildningen över hela landet som Centerpartiet medverkat till är en viktig del för att motverka den regionala klyvningen av Sverige. Det är nu viktigt att öka lärosätenas resurser och skapa en resursfördelningsmodell som premierar ett aktivt kvalitetsarbete, så att såväl utbildnings- som forskningskvaliteten nu kan stärkas.

235

Centerpartiet vill slå vakt om den avgiftsfria högre utbildningen och vi motsätter oss därmed studieavgift för enskilda utländska studenter. Däremot skall vi öppna för en diskussion där enskilda länder och företag ges möjlighet att köpa utbildningsplatser. Ett aktivt jämställdhetsarbete är viktigt för att behålla en hög kvalitet på den högre utbildningen. Det är viktigt att öka andelen kvinnor i forskarutbildning och i forskarsamhällets olika organ.

240

Stärk lärosätenas självbestämmande

Svenska högskolors och universitets verksamhet regleras idag i huvudsak av högskolelagen och högskoleförordningen. Då lagen är kortfattad, medan förordningen är desto mer omfattande innebär detta att regeringen i mycket stor utsträckning har makten över högre utbildning och forskning i sin hand. Högskolor och universitet har till uppgift att utbilda och utveckla självständiga och kritiskt tänkande individer på såväl grund- som forskarutbildningsnivå. Det säger sig självt att detta är en mycket svår uppgift om högskolorna i praktiken är beroende av regeringens välvilja såväl politiskt och ekonomiskt.

245

För Centerpartiet är det därför viktigt att ersätta regeringens förordningsmakt över högskolorna med ett reellt självständigt självstyre vid de enskilda lärosätena. Högskolornas självbestämmande ska säkras genom lag. Det innebär att vi kräver att högskolestyrelsen, inklusive ordförande, nomineras fram genom ett öppet och demokratiskt valförfarande för fastställande av regeringen. Nomineringsförfarandet arrangeras av lärosätet i dialog med dess omgivande offentliga och privata aktörer. Syftet är att uppnå ett större självstyre och regional förankring för lärosätet. Centerpartiet är även angeläget om att studenternas roll i högskolornas beslutsfattande stärks.

250

255

Resurstilldelning och kvalificeringstrappa

260 För att höja kvaliteten och skapa ett system för resursfördelning och arbetsfördelning mellan högskolorna förespråkar Centerpartiet att systemet för resursfördelning ska bygga på tydliga principer och vara kopplat till en kvalificeringstrappa.

Ett basanslag ska fördelas likformigt utifrån hur många studenter som studerar på lärosätet.

265 Andra anslag ska beviljas utifrån de akademiska rättigheter (nivå på utbildningen och examina, forskningsrättigheter mm) som lärosätet tilldelats. Och kvalificeringen för akademiska rättigheter ska ske enligt på förhand uppställda kvalitetskriterier. På så vis kommer högskolor som bedriver ett gott kvalitetsarbete successivt att kunna utveckla sin verksamhet och höja sin status och sina anslag. Omvänt kan lärosäten som missköter sig
270 förlora rättigheter. En tredje anslagskomponent ska fördelas till akademiska forskningsmiljöer utifrån uppnådda och dokumenterade vetenskapliga resultat.

Distansutbildning och Nätuniversitetet

275 Distansutbildning har en stor och viktig funktion att fylla allt eftersom det livslånga lärandet ökar i betydelse. Distansutbildning som utbildningsform är värdefull, speciellt för studerande som av familje- eller arbetsmarknadsskäl inte kan flytta till den ordinarie högskoleorten. Nätuniversitet spelar därmed en viktig roll i den högre utbildningen. Distansutbildningar har ökat i betydelse genom lokala lärcentra. Likvärdiga kvalitetskrav som ställs på traditionell
280 högskoleutbildning måste ställas på distansutbildning. Likaså är tillgången till kvalificerad studievägledning och möjlighet till studentinflytande viktiga kvalitetskrav även för distansstuderande.

Bolognaprocessen

285 Bolognaprocessen eftersträvar att utveckla det europeiska samarbetet inom högre utbildning i syfte att främja studenternas rörlighet över gränserna. Centerpartiet ska inte bara följa resultatet av processen utan även aktivt delta och verka för att förändringar genomförs för att främja syftet. Till exempel bör den svenska grund- och forskarutbildningen delas upp i nivåer men man får samtidigt inte försämra förutsättningarna för forskningen genom att korta ner
290 forskarutbildningen. Därutöver kommer betygssystemet att förändras och det är viktigt att

detta inte görs förhastat, innan alla effekter har genomlysts. Centerpartiet understryker dock vikten av att Sverige arbetar för att betygen fortsatt skall vara målreleterade dvs vara ett ”kvitto” på att den studerande uppnått en viss kunskaps- och färdighetsnivå inom ämnesområdet. Centerpartiet värnar om flexibiliteten i utbildningssystemet.

295

Bolognaprocessens effekter får inte resultera i att det blir svårare att växla mellan arbetsliv och högre studier. Ett treterminssystem för svenska universitet och högskolor, i likhet med vad som i dag redan finns i vissa europeiska länder, skulle möjligen underlätta rörligheten för studenterna. Det är därför nödvändigt att ge högskolor och universitet möjligheten att på prov införa ett treterminssystem för att kunna utvärdera systemets effekter för att såväl studenter, forskare och lärare.

300

EU:s ministerråd har genom direktiv 89/48 fattat beslut om principen om ömsesidigt erkännande av professionella utbildningar som varat minst tre år. Direktivet bygger på grundtanken att medlemsstaterna skall lita på varandras utbildningssystem. Möjlighet ges dock att kräva ett lämplighetsprov eller provotid i maximalt tre år i vissa fall när utbildningarna skiljer sig mellan staterna.

305

Principerna om ömsesidigt erkännande av professionella utbildningar öppnar dörren för en spännande utveckling på utbildningsområdet som även kommer att få bäring på framtidens karriärvägar och arbetsmarknad. Följaktligen måste utvecklingen även följas upp i den svenska utbildningspolitiken. Det svenska systemet måste både sträva efter en harmonisering, men även förbereda studenterna för den europeiska konkurrensen och de möjligheter som direktivet för med sig.

310

315

Studenternas ekonomi och studiesociala situation

Centerpartiet vill på sikt införa ett studiemedelssystem där bidrag och lån bör utgöra 50 % vardera av totalbeloppet och att de ekonomiska konsekvenserna av ett slopande av fribeloppet utreds. Vidare är det viktigt att nivån på studiemedelssystemet successivt anpassas efter dagens kostnadsnivå, så att det aldrig är den privata ekonomin som omöjliggör en högre utbildning. I förening med Centerpartiets skatteförslag, kommer detta att möjliggöra för stora grupper att minska sin lånebörda redan under studietiden. Därmed blir det också lättare för personer från studieovana hem att ta steget in i högskolan. Samma villkor bör gälla för att få

320

studiemedel på all eftergymnasial utbildning. Dispensmöjligheterna för förlängd
325 studiemedelsperiod skall förbättras, så att flexibiliteten i systemet ökar och fler människor
kompetens kan tas tillvara. Det är dessutom viktigt att genom studiemedelssystemet
möjliggöra för föräldrar att också vara studenter.

Utöver studenternas ekonomiska situation finns en rad andra studiesociala områden som
330 behöver förändras för att minska den sociala snedrekryteringen till högskolor och universitet.
T ex tillgången till bostäder på acceptabelt avstånd och till rimliga kostnader.

Forskningspolitik

Ett gott forskningsklimat inom samtliga områden är en förutsättning för långsiktig tillväxt.
335 Vid sidan av kraftigt ökade ekonomiska resurser och en bättre uppföljning är det önskvärt
med förbättrade sociala villkor för såväl de forskarstuderande som postdoktorala forskare. Det
är också viktigt att öka den del av anslagen som går direkt till högskolorna och universiteten,
bland annat för att öka andelen forskarstyrd forskning.

340 Svensk forskning befinner sig i en kritisk situation. Anslagen har urholkats under en följd av
år, och det privata understödet till forskningen har blivit mer osäkert. Stora forskningsländer
som USA och Japan lockar svenska forskare att flytta utomlands med sin forskning. Kina
storsatsar på att inta en tätposition i forskningsvärlden. Många länder i vår omvärld, t. ex.
Finland och Nederländerna har genomfört framgångsrika kraftsamlingar som medfört mycket
345 goda resultat, men som också innebär att svenska forskare erbjuds spännande och förmånliga
forskningsmiljöer i vårt närområde. Tillgången på postdoktorala tjänster med rimliga
anställningsvillkor måste öka väsentligt om det ska vara möjligt för Sverige att behålla en
tätposition i forskningssfären.

350 Konsekvenserna av en fortskridande utarmning av den svenska akademiska forskningen kan
bli allvarliga, både för den högre utbildningen och för det svenska näringslivet. Att kraftigt
höja forskningsanslagen och förbättra effektiviteten i resursanvändningen är därför en
strategisk framtidsfråga för vårt land.

355 Under våren 2005 presenterade regeringen sin kraftigt försenade forskningspolitiska
proposition. Dessvärre innebär den varken tillräckliga anslagförstärkningar eller förändringar

i strukturerna kring forskningsfinansieringen. Tillsammans med övriga partier i alliansen har Centerpartiet presenterat en alternativ motion som bygger på ökade anslag, större självstyrande för lärosätena och en modell för fördelning av forskningsanslag som ger alla lärosäten ett grundanslag baserat på antalet studenter, och därutöver fördelar forskningsmedel med utgångspunkt från kvaliteten på tidigare forskning och kvaliteten på förslag till framtida forskningsprogram.

EU ligger nu i startgroparna för att fatta beslut om det sjunde ramprogrammet för forskning. Centerpartiet välkomnar inriktningen mot att bli minska byråkratin kring ansökningar av EU-forskningsmedel. Vi anser att EU:s forskningspolitik i första hand ska inriktas på sådana forskningsprojekt som kan vara svåra att bedriva och finansiera i de enskilda medlemsländerna eller där ett utvecklat forskningsutbyte har potential att öka kvaliteten.

370 **Stärk forskningens roll för företag och tillväxt**

Framstående forskning inom medicin och teknik är en viktig grund för Sveriges framtidsmöjligheter. Vi stöder därför regeringens syn på att dessa områden ska vara prioriterade.

375 Regeringen föreslår en ökning av anslagen till forskning i små och medelstora företag och till FoU-program i samverkan med näringslivet med sammanlagt 130 miljoner under fyraårsperioden. Pengarna ska fördelas av Vinnova. Vi stöder denna satsning.

Detta räcker dock inte. För att stärka forskningens roll för företag och tillväxt krävs en ökad kommersialisering av forskningsresultaten. För att stimulera detta behöver staten gynna de högskolor och universitet som erbjuder sina forskare belöningar för sådan kommersialisering. Alliansen vill införa ett belöningsystem genom "vinstdelningspaket", i vilka forskaren erbjuds royalties, delägarskap eller optioner i ett eller flera företag. Högskolorna bör även få en "vinstandel". (Motion BD6)

385 Nuvarande forskarutbildningar tenderar mer förbereda för en akademisk karriär än för arbetslivet. Detta leder till att nuvarande doktorer som examinerats i Sverige ofta betraktas som ämnesdjupa specialister, vars eventuella generalistkompetens stundtals mottas med stor skepsis i näringslivet och arbetsliv. En doktorsexamen måste i högre grad än vad som sker

390 idag, tillgodose näringslivet och arbetslivets behov av välutbildade medarbetare som har generalistkompetens inom ett bredare forskningsområde.

En sådan ny doktors examen kombinerat med en ny typ av universitet är en möjlighet att, i högre grad än vad dagens forskarutbildning medger, tillgodose näringslivet och arbetslivets behov av välutbildade medarbetare som har generalistkompetens inom ett bredare forskningsområde.

---

400 **Kulturdelen i yttrandet antogs inte på stämman i juni, på grund av tidsbrist. En arbetsgrupp kommer att tillsättas för att under hösten 2005 arbeta vidare med detta och fatta beslut på området. Kulturdelen är därför borttagen från detta yttrande.**

405